

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 4777/2022
18.01.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужила АА, ББ и ВВ, свих из ..., чији је пуномоћник Владимир Милановић, адвокат из ..., против тужене Опште болнице Ваљево, Ваљево, ради исплате, одлучујући о ревизији тужила изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2442/22 од 16.09.2022. године, у седници одржаној 18.01.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужила изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 2442/22 од 16.09.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Ваљеву П1 368/21 од 08.06.2022. године, која је исправљена решењем П1 368/21 од 13.07.2022. године, ставовима првим, другим и трећим изреке, усвојен је тужбени захтев и тужена обавезана да тужилама на име топлог оброка и регреса – разлике укупне зараде за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати и то: тужилци АА износ од 201.460,20 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.874,13 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године; тужилци ВВ износ од 197.078,95 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.513,07 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године и тужилци ББ износ од 198.305,70 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.482,35 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године. Ставом четвртим изреке, тужена је обавезана да тужилама накнади трошкове парничног поступка од 294.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 2442/22 од 16.09.2022. године, ставовима првим, другим и трећим изреке, преиначена је првостепена пресуда, исправљена решењем од 13.07.2022. године у ставовима првом, другом и трећем изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужила да се тужени обавезе да им на име топлог оброка и регреса – разлике укупне зараде за период од 01.04.2018. године до 31.03.2021. године исплати и то: тужилци АА износ од 201.460,20 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.874,13 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године; тужилци ВВ износ од

197.078,95 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.513,07 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године и тужилји ББ износ од 198.305,70 динара, са законском затезном каматом од 12.04.2022. године до исплате и износ од 45.482,35 динара на име законске затезне камате обрачунате до 11.04.2022. године. Ставом четвртим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу четвртог изреке првостепене пресуде, исправљене решењем од 13.07.2022. године, тако што је одбијен захтев којим су тужилје тражиле да се тужена обавезе да им накнади трошкове парничног поступка од 294.000,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности пресуде до исплате и тужилје су обавезане да туженој накнаде трошкове првостепеног поступка од 7.840,00 динара. Ставом петим изреке, тужилје су обавезане да туженој накнаде трошкове другостепеног поступка од 31.360,00 динара. Ставом шестим изреке, одбијен је захтев тужилја за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилје су благовремено изјавиле ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни касациони суд је испитао побијану одлуку, у смислу одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 18/20), па је нашао да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, док се на друге битне повреде одредаба парничног поступка ревизијом одређено не указује.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилје су у утуженом периоду биле у радном односу код тужене, са коефицијентом за обрачун плате од 6,83 и 7,34. У спорном периоду, тужена је тужилјама обрачунавала и исплаћивала зараду тако што је основицу, коју објављује Влада Републике Србије, множила коефицијентом радног места на основу метода обрачуна плате у складу са Законом о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19, који се примењује од 18.06.2001. године), према ком закону се додаци за регрес и исхрану у току рада за запослене код тужене нису посебно обрачунавали и исплаћивали, јер су садржани у коефицијенту радног места. Пошто је тако добијена висина основне плате, у спорном периоду, била нижа од износа минималне зараде, тужена је тужилјама сваког месеца вршила корекцију плате до износа минималне зараде, па им је у спорном периоду, исплаћивана плата у висини минималне зараде. У обрачунским листама плата тужилја није исказивана као посебна ставка накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. Вештачењем је утврђено да, на основу присуства на раду и најповољнијег критеријума у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, дневни износ топлог obroка је 250,00 динара бруто, а регрес износи 1/12 минималне зараде. Висина потраживања на име накнаде трошкова регреса за коришћење годишњег одмора и трошкова за исхрану у току рада утврђена је оценом налаза и мишљења судског вештака за економско-финансијску област (прва варијанта).

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев закључивши да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова исхране у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима, јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По мишљењу првостепеног суда, у ситуацији када је тужена тужилама исплаћивала минималну зараду следи да им није исплаћена накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, па је тужена дужна да те накнаде исплати у износу утврђеном вештачењем, а према критеријумима у упоредним важећим Колективним уговорима у Републици Србији, који су били важећи у истом временском периоду на који се односи и предметно потраживање тужила.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев из разлога што су у коефицијенту за обрачун плате садржане и накнаде трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, уз додатну аргументацију да Посебним колективним уговором није предвиђено ово право запослених.

По оцени Врховног касационог суда, одлука другостепеног суда заснована је на правилној примени материјалног права.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01... 86/19), прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3). Одредбом члана 3. став 1. тог Закона, прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника Републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника Републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог Закона, прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана, да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебан Колективни уговор за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) у одредби члана 91. прописује елементе за утврђивање плате, тако да се плата утврђује на основу: основице за обрачун плате, коефицијента са којим се множи основица, додатка на плату, обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плата, и дела плате по основу радног учинка, у складу са законом (став 2), да основна плата припада запосленом кој ради пуно радно време или радно време које се сматра пуним радним временом (став 3).

Законом о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05... 113/17), у одредби члана 111. став 1. и 2. прописано је да запослени има право на минималну зараду за

стандардни учинак и време проведено на раду, а да се минимална зарада одређује на основу минималне цене рада утврђене у складу са овим законом, времена проведеног на раду и пореза и доприноса који се плаћају из зараде; чланом 118. став 1. прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6), а према ставу 2. истог члана, висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог Закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено, на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун и исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01... 58/14), коју је Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 1. тачка 13. те Уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове Уредбе, које се примењују на запослене у здравственим установама.

У конкретном случају, тужиље су запослене у здравственој установи, па се на утврђивање и обрачун њихове плате, као и накнада и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супротно наводима ревизије, примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорностим запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног Закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 1/2015 и 3/2018), као и Посебним Колективним уговором за здравствене установе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 96/2019 и 58/2019) није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног Закона о платама у државним органима и јавним службама као *lex specialis*, произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржана у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиља. Тај основ не постоји ни у општем акту. Стога је правилан закључак другостепеног суда да тужиљама не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њихове плате, па чињеница да им је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада (као она основна плата која се исплаћује у тој висини у ситуацији када је била нижа од минималне зараде) по оцени Врховног суда без утицаја на другачију одлуку јер она не активира права из Закона о раду као општег закона.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић